

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชน
การเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 5*

LEARNING LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY OF SCHOOLS UNDER UBON
RATCHATHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5

ภรภัทร พวงพิมพ์¹, เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม² และ ชารี มณีศรี³

Pornphat Phuangpim¹, Charoenwit Sompongdam² And Chari Manisri³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻³Ratchathani University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: ppornphat7104@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 332 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา และสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนแต่ละขนาด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.54 – 0.89 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

* Received 15 May 2025; Revised 19 May 2025; Accepted 26 May 2025

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

The purposes of This research were 1) to study the learning leadership of school administrators under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5, 2) to study examine the level of professional learning community in schools under the same educational office, and 3) investigate the influence of learning leadership on the professional learning community in schools. The sample group consisted of 332 teachers working in schools under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. A stratified random sampling method was applied based on the districts where the schools were located and the school sizes. Then, a simple random sampling technique was used to select schools from each stratum. The research instrument was a five-rating scale questionnaire with item discrimination values (r) between .54-.89 and .98 of reliability. The statistics used in this research consisted of mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research results were as followings: 1) the Learning Leadership of School Administrators was at a high level, 2) the Professional Learning Community of Schools, as perceived by teachers, was at a high level, and 3) The correlation between leadership of school administrators and professional learning community had a high positive correlation with the statistics significantly of .001. and learning leadership significantly predicted the level of professional learning community in schools under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5. at the .001 level,

Keywords: Learning Leadership of School Administrators, Professional Learning Community

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมี

ความสุขการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยกิจกรรมการเรียนรู้ควรจะถูกออกแบบโดยครูพร้อมทั้งการแนะนำที่เหมาะสมเพื่อให้ นักเรียนสามารถประเมินพัฒนาการของตนเองได้ การจัดการเรียนรู้แบบ สหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยการบูรณาการความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลักควบคู่ไปกับการ พัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ถูกเน้นให้มีอยู่ในทุกสาขาวิชา (วิจารณ์ พานิช, 2555)

ในยุคของการปฏิรูปการศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษาได้ถูกกำหนดโดยการมี ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาให้มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมและ มีความเป็นมืออาชีพโรงเรียนสามารถถูกขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุภารกิจและบทบาทตามที่ กำหนดไว้ได้ หากได้รับการบริหารโดยผู้บริหารที่มีคุณภาพ ซึ่งต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถ และลักษณะผู้นำที่ถูกเลือกให้สอดคล้องกับสถานการณ์ นอกจากนี้แนวทางการบริหารที่ใช้ โรงเรียนเป็นฐาน (SBM: School-Based Management) ยังถูกนำมาปรับใช้ควบคู่กับ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อีกด้วย คุณลักษณะของผู้นำที่สามารถผลักดัน การเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพการศึกษา และสามารถบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรหรือชุมชน แห่งการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารแห่งอนาคต (กนกอร สมปราษฎ์, 2560) ภาวะ ผู้นำการเรียนรู้ได้ถูกให้นิยามว่าเป็นกระบวนการที่เน้นการกำหนดทิศทาง และการสร้างความ รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ภายในองค์กร

ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นกระบวนการที่การเปลี่ยนแปลงได้ถูกมุ่งเน้นผ่านการเรียนรู้ จากการปฏิบัติของกลุ่ม บุคคลที่การทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมายเดียวกันได้รับการดำเนินการ พร้อมทั้งการสนับสนุน ซึ่งกันและกัน ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงานของครู ความรู้สึกผูกพันต่อเป้าหมายและ พันธกิจของโรงเรียนได้ถูกเสริมสร้างขึ้น ความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการพัฒนาการสอน ได้ถูกกระตุ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ครูมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ร่วมกัน และความ รับผิดชอบต่อการพัฒนาโดยรวมของผู้เรียนได้ถูกยึดถือไว้ ซึ่งสิ่งนี้ได้ถูกมองว่าเป็นพลังสำคัญใน การขับเคลื่อนคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน (วาสนา ทองยิ่งยศ, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีภารกิจหลักคือ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรกำหนด แต่ จากรายงานผลสอบระดับชาติ O-NET ปีการศึกษา 2566 ของสถาบันทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2566) พบว่า ผลการทดสอบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าระดับประเทศ ผู้ที่รับผิดชอบสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังกล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียน ที่จะต้องหาวิธีการเพื่อพัฒนาและยกระดับการเรียนรู้ให้สูงขึ้น ดังที่สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2557) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่มุ่งสู่คุณภาพใน ศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการองค์ประกอบหลายอย่าง จากสภาพปัญหา ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความเป็น

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นและเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
2. เพื่อศึกษาความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 2,436 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา และสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนแต่ละขนาด ได้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวนทั้งสิ้น 332 คน

2. เครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา และอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษา ตอนที่ 2 จำนวน 24 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 จำนวน 31 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ

สถานศึกษา โดยตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2.2 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.54 – 0.89 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มหาวิทยาลัยราชธานี โดยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านทางระบบออนไลน์ให้โรงเรียนพร้อมแนบคิวอาร์โค้ด (QR Code) แบบสอบถามเพื่อให้ครูผู้สอนตอบแบบสอบถามออนไลน์จาก Google form

2. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เมื่อครบถ้วนแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานขนาดสถานศึกษา และอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษา) ด้วยสถิติความถี่ (f) และร้อยละ (%)

4.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.3 วิเคราะห์ระดับความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.4 วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	3.99	0.75	มาก	1
2. ด้านการสื่อสาร	3.88	0.77	มาก	3
3. ด้านเทคโนโลยี	3.86	0.80	มาก	4
4. ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้	3.84	0.72	มาก	5
5. ด้านความยืดหยุ่น	3.98	0.77	มาก	2
รวม	3.91	0.66	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านความยืดหยุ่น ด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยี และด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการศึกษา ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวม

ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.16	0.69	มาก	4
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.12	0.76	มาก	5
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.17	0.69	มาก	3
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา วิชาชีพ	4.20	0.65	มาก	2
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.24	0.69	มาก	1
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.11	0.66	มาก	6
รวม	4.17	0.63	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เรียงตามลำดับความสำคัญ ประกอบด้วย ด้านความยืดหยุ่น ด้านการสื่อสาร ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านเทคโนโลยี และด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ทั้ง 5 รูปแบบ พบว่า รูปแบบที่ 5 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย หรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ 0.73 ซึ่งเป็นค่าอำนาจพยากรณ์ที่สูงที่สุด จึงเลือกรูปแบบที่ 5 เป็นรูปแบบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยแยกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหาร	b	SE _b	β	t	p
ด้านความยืดหยุ่น (X ₅)	0.50	0.04	0.61	12.65**	<0.001*
ด้านการสื่อสาร(X ₂)	0.31	0.04	0.37	7.01**	<0.001*
ด้านการเรียนรู้เป็นทีม(X ₁)	0.18	0.03	0.21	5.83**	<0.001*
ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้(X ₄)	-0.34	0.06	-0.39	-5.15**	<0.001*
ด้านเทคโนโลยี(X ₃)	0.13	0.04	0.17	2.90*	0.004*
R = 0.85 R ² = 0.73 SE = 0.32 a = 1.03 Adjusted R ² = 0.73 F = 180.56					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .85 สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ได้ร้อยละ 73 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และได้ผลการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.03 + 0.50x_5 + 0.31x_2 + 0.18x_1 - 0.34x_4 + 0.13x_3$$

สมการพยากรณ์ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Z}_y = 0.61Z_{x_5} + 0.37Z_{x_2} + 0.21Z_{x_1} - 0.39Z_{x_4} + 0.17Z_{x_3}$$

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ถัดมาคือ ด้านความยืดหยุ่น ด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยี และด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษา สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณศิริ (2559) ที่พบว่า การเรียนรู้เป็นทีมมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่ต้องการสร้างวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือและการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับ การศึกษาของ สุภาวดี ศรีสุข (2562) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

2. จากผลการศึกษาความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษามีการสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างบุคลากรในองค์กรอย่างเข้มแข็ง ซึ่งถือเป็นรากฐานของการพัฒนาให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) อย่างแท้จริง สถานศึกษาที่มีลักษณะของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง มักมีความสัมพันธ์เชิงกัลยาณมิตรที่แน่นแฟ้น มีระบบการเรียนรู้ร่วมกันที่ชัดเจน และมีภาวะผู้นำที่เปิดกว้าง ซึ่งทั้งหมดนี้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในยุคใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการพัฒนาวิชาชีพครู ระดับความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่อยู่ในระดับมากนั้น เป็นผลมาจากหลายปัจจัย อาทิ ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ การมีวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ร่วมกัน การมีโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุน ตลอดจนการจัดอบรมหรือพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ รัชนิกร กัณหา (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่าครมึความคิดเห็นว่าการดำเนินการตามแนวทางชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร อีกทั้งยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับ พรรณี บัวทอง (2562) ที่ระบุว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีความเข้มแข็งสามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงวิชาชีพ และเสริมสร้างศักยภาพครูได้อย่างต่อเนื่อง

3. ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ด้วยสมการพหุคูณเพื่อหาตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด พบว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารมีผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (r) เท่ากับ .85 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้ถึงร้อยละ 73 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเรียนรู้อย่างเด่นชัด มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างแท้จริง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ DuFour และ Eaker (1998) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่สามารถสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกำหนดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารภายในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเกียรติ น้อยฉิม (2562) และพวงเพ็ญ สุขสำราญ (2563) ซึ่งชี้ว่าภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารมีอิทธิพลสำคัญต่อความเข้มแข็งของความเป็นชุมชนการเรียนรู้ ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเรียนรู้ชัดเจนและมีคุณภาพ จะสามารถผลักดันให้ครูเกิดพลังแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืนได้ในระยะยาว

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนอบรม/ออกแบบหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา หรือใช้เป็นเกณฑ์ประเมินศักยภาพภาวะผู้นำ ให้มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง ทั้งในด้านการใช้เทคโนโลยี การสร้าง

นวัตกรรม และการสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ โดยเฉพาะในด้านความยืดหยุ่น การสื่อสาร และการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของครูและการพัฒนาโรงเรียนในภาพรวมอย่างยั่งยืน รวมถึงการสร้างโครงสร้างสนับสนุนอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดสรรเวลา แหล่งเรียนรู้ และทรัพยากร สำหรับการขับเคลื่อนความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูทุกคนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการสร้างความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างแท้จริง ผ่านการจัดประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม และการร่วมกันพัฒนาหลักสูตรหรือ แนวปฏิบัติที่ตอบโจทย์ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติม ที่อาจส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ความพร้อมของบุคลากร หรือการสนับสนุนจากผู้บริหารและชุมชน เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของการพัฒนาความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาได้อย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.2 ควรใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเพิ่มเติมการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสังเกตพฤติกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการสร้าง ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา และลักษณะภาวะผู้นำในบริบทที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

กนกอร สมปราษฎ์. (2560). ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.

(พิมพ์ครั้งที่ 2). ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชูเกียรติ น้อยฉิม. (2562). ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 42(3), 112–125.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณศิริ. (2559). ภาวะผู้นำเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 7(2), 45–54.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

- พรรณี บัวทอง. (2562). ความเข้มแข็งของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูระดับมัธยมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พวงเพ็ญ สุขสำราญ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 9(1), 59–70.
- รัชนิกร กัณหา. (2561). การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 13(2), 67–76.
- วาสนา ทองทวีงยศ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
- วิจารณ์ พานิช. (2555). สถานศึกษากับการจัดการความรู้เพื่อสังคม. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2565. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2567
<http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>
- สุภาวดี ศรีสุข. (2562). ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. (2567). งานข้อมูลสารสนเทศกลุ่มงานนโยบายและแผน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). ร่างสภาวการณการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2557. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement. Solution Tree Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1977). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.